

Július Koller

„?”

25 września 2015 - 10 stycznia 2016
wernisaż: 25 września 2015, godz. 19:00

Kuratorzy: Daniel Grůň, Kathrin Rhomberg, Georg Schöllhammer
Architektura wystawy: Josef Dabering
Współpraca kuratorska ze strony Muzeum: Magda Lipska
Produkcja: Katarzyna Białach, Michał Ziętek

Wystawa w Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie prezentuje nowe spojrzenie na twórczość słowackiego artysty Júliusa Kollera (1933–2007) – postaci ikonicznej dla historii neo- i postawagardy. We wczesnych latach 90. XX wieku twórczość Kollera została odkryta przez słowackich artystów i intelektualistów, stając się ważną inspiracją dla twórców w całej Europie Wschodniej. Dopiero niedawno zyskała ona również szerokie uznanie w zachodnim świecie sztuki i zaczęła wywierać znaczący wpływ na artystów młodszego pokolenia na całym świecie.

Pokaz obejmuje ogromny zbiór prac, dokumentów archiwalnych i druków ulotnych sporządzonych przez Júliusa Kollera, które nigdy wcześniej nie były pokazywane. Koller celowo powielał swoje prace, tworzył ich różne warianty czy podnosił swoim podpisem bezwartościowe przedmioty codziennego użytku do rangi dzieła sztuki, tym samym podważając zasady rządzące rynkiem sztuki i utowarowienie współczesnej sztuki. Zaprzeczając wyjątkowości pojedynczego, bezcennego obiektu sztuki, artysta na szeroką skalę wykorzystywał w swojej twórczości fotografię amatorską i powielacz. Wystawa

prezentuje wszechstronność, skalę oraz konceptualny rygor prac Kollera, a także szeroki wachlarz jego metod twórczych, proponując nowe podejście do interpretacji i prezentacji tej twórczości. Na plan pierwszy wydobyta została strategia artysty polegająca na wykorzystywaniu przedmiotów gotowych, zastanej rzeczywistości i „prawdziwego życia” jako składowych, które twórca rekonfiguruje, by położyć kres estetyce i stworzyć nową „sytuację kulturową” przynoszącą „nowe życie – nową kreatywność i nową Kulturę Kosmohumanistyczną”. Istotnym zabiegiem interpretacyjnym jest również zaprojektowana przez austriackiego artystę Josefa Daberniga architektura wystawy, która odnosi się zarówno do słownika artystycznego samego Kollera, jak i do modernistycznej architektury pawilonu „Emilia” – dawnego sklepu meblowego.

Począwszy od 1969 roku znak zapytania („?”) pełnił dla Júliusa Kollera rolę podpisu, tematu i medium. Stanowił on dla artysty uniwersalny symbol zwątpienia, którego wymowa nie ograniczała się jedynie do kontestowania sytuacji politycznej i społecznej ówczesnej Czechosłowacji. W twórczości Kollera znak zapytania wielokrotnie powraca jako wyraz niepewności, kwestionowania gnębiącej siły hegemonicznego aparatu państwa oraz technologicznych fantazji późnego modernizmu, a także jako znak-komunikat artysty dla ludzkości. Znak zapytania również dziś wydaje się niezwykle aktualny w obliczu politycznych, społecznych i ekonomicznych zawirowań współczesnego świata, i stanowi sceptyczny komentarz na temat napędzanej siłami rynku proliferacji zglobalizowanego systemu sztuki. „W czasach badań, poszukiwań, wątpliwości (...) nic nie jest już proste i jednoznaczne”, pisał Koller w 1978 roku. „Tak zwany świat stał się niewiarygodnie skomplikowany i jeszcze bardziej niezrozumiały”.

W połowie lat 60. XX wieku Koller opublikował swój pierwszy manifest: „Antyhappening (System subiektywnej obiektywności)”. Antyhappeningiem nazywał działania należące do rozmaitych obszarów życia: jego pracy jako malarza, służby wojskowej, uprawiania sportu, życia w związku, działalności pedagogicznej. Antyhappening kładł nacisk na osobiste zaangażowanie artysty w proces uświadamiania sobie rzeczywistości społecznej, jak również na alternatywne, mało spektakularne sposoby wywierania wpływu na innych. Począwszy od 1967 roku artysta tworzył obiekty-obrazy malowane białą farbą lateksową. To w nich po raz pierwszy pojawia się znak zapytania, który stanie się później uniwersalnym symbolem kwestionowania codzienności. W reakcji na pusty ekshibicjonizm w niestabilnych politycznie czasach Koller rozsyłał telegramy o treści „UmeNie” (Brak sztuki).

W 1970 roku, dwa lata po stłumieniu praskiej wiosny przez wojska Układu Warszawskiego, artysta wprowadził do swojej twórczości skrót „U.F.O.,” który oznaczał „Uniwersalno-Kulturowe Operacje Futurologiczne” („Universal-Cultural Futurological Operations”). W ciągu kolejnych trzech dziesięcioleci stworzył duży zbiór dzieł pod tą nazwą, sam stając się bohaterem cyklu wykonywanych rokrocznie portretów pod nazwą „U.F.O.-naut J.K.”.

Tenis i ping-pong to nie tylko kolejne motywy, które powracają w twórczości Kollera, ale także „sytuacja kulturowa” i wypowiedź polityczna. Artysta rysuje korty tenisowe na kartkach pocztowych, odtwarza zarys kortu kredą, zamiast na wystawę, zaprasza widzów na rozgrywki tenisa stołowego w galerii. Dla Kollera ścisłe zasady gry i procedury sportowe odwołują się do demokratycznego „fair-play” o jednoznacznie ustalonych regułach, a także są idealnym wyrazem jego utopijnych idei w świecie kształtowanym przez arbitralne decyzje polityczne.

Od 12 lutego do 16 maja 2016 roku wiedeński mumok zaprezentuje wystawę ukazującą całość dorobku artystycznego Júliusa Kollera.

Wystawa nie mogłaby się odbyć bez hojnego wsparcia Květoslavy Fulierovej.

Pokaz powstał we współpracy z Słowacką Galerią Narodową w Bratysławie, Kolekcją Linea w Bratysławie, Galerią Miejską Bratysławy; Kolekcją SOGA w Bratysławie; Pierwszą Słowacką Grupą Inwestycyjną w Bratysławie; Stowarzyszeniem Júliusa Kollera w Bratysławie; Kontakt. Kolekcją Sztuki Erste Group i ERSTE Foundation w Wiedniu; Fundacją Generali w Wiedniu; galerią Martin Janda w Wiedniu; galerią gb agency w Paryżu oraz przy wsparciu osób prywatnych, które udostępniły na wystawę prace ze swoich zbiorów.

Współorganizatorzy:

mumok

Kontakt. Art Collection
Erste Group / ERSTE Foundation

Slovak
National
Gallery

JULIUS

KOLLER

Partner:

